

Sygn. akt II CSKP 15/21

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. [...] Oddziału w Ł.
przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 5 marca 2021 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 7 listopada 2018 r., sygn. akt I Ca (...),

**1) odrzuca skargę kasacyjną w części nieobjętej zakresem
określonym w punkcie pierwszym postanowienia Sądu
Najwyższego z dnia 30 października 2019 r.,**

2) nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 30 stycznia 2018 r. Sąd Rejonowy w Z. w sprawie z powództwa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. [...] Oddział w Ł. o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z lokalu użytkowego w budynku biurowym posadowionym na kilku odrębnych nieruchomościach w latach 2015 - 2017 zasądził od strony pozwanego Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę

175.466,16 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie szczegółowo opisanymi w sentencji orzeczenia oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Wyrok zapadł w połączonych do wspólnego rozpoznania sprawach. W sprawie I Nc (...)/16 (I C (...)/16) pozwem z 13 listopada 2015 r. powód dochodził od pozwanego kwoty 62.438,34 z odsetkami, w sprawie I Nc (...)/16 (I C (...)/16) pozwem z 5 maja 2016 r. powód dochodził od pozwanego kwoty 41.625,56 zł z odsetkami, w sprawie I Nc (...)/17 (I C (...)/17) pozwem z 31 lipca 2017 r. powód dochodził od pozwanego kwoty 72.844,73 zł z odsetkami, w sprawie I Nc (...)/17 (I C (...)/17) pozwem z 31 lipca 2017 r. powód dochodził od pozwanego kwoty 72.844,73 zł z odsetkami. Każdej z powyższych kwot powód dochodził od pozwanego tytułem odszkodowania za bezumowne korzystanie przez pozwanego z pomieszczeń na nieruchomości powoda według stawki miesięcznej w kwocie 10406,39 złotych brutto.

Zasądzając łącznie kwotę 175.466,16 zł z odsetkami za opóźnienie w połączonych do rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawach Sąd Rejonowy w Z. przyjął niższą stawkę miesięczną wynagrodzenia wynoszącą 7.311,09 złotych. W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy powództwa oddalił. Apelację od wyroku wniósł wyłącznie pozwany, co oznacza, że rozstrzygnięcie oddalające powództwa uprawomocniło się.

Na skutek apelacji pozwanego Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 7 listopada 2018 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądzoną kwotę 175.466,16 złotych obniżył do kwoty 2.448,66 (dwa tysiące czterysta czterdzieści osiem 66/100) oraz kwoty miesięczne po 7.311,09 złotych obniżył do kwoty po 102,03 (sto dwa 03/100) złote.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W. [...] Oddział w Ł. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego oddalającego jego powództwa i wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia w łącznej kwocie 173.017,50 zł.

Postanowieniem z dnia 30 października 2019 r. Sąd Najwyższy (sygn. akt II CSK 139/19) w pkt 1) odrzucił skargę kasacyjną w części dotyczącej rozstrzygnięcia o powództwach o zasądzenie zarejestrowanych przez Sąd Rejonowy w Z. do sygnatur I C (...)/16 i I C (...)/16 i rozstrzygniętych przez ten Sąd

wyrokiem z dnia 30 stycznia 2018 r., I C [...], zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 7 listopada 2018 r. w pkt I.1 i 2 tego wyroku a w pkt 2) w pozostałym zakresie przyjął skargę kasacyjną do rozpoznania.

Sąd Najwyższy podniósł, że przedmiotem rozpoznania i rozstrzygnięcia wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z 30 stycznia 2018 r. i następnie Sądu Okręgowego w S. z 7 listopada 2018 r. były cztery sprawy, a wobec tego wartość przedmiotu sporu w każdej z nich musi być oznaczona indywidualnie i nie może być wyższa niż kwota roszczenia, co do której Sąd Okręgowy, w uwzględnieniu apelacji pozwanego, zmienił wyrok Sądu Rejonowego i częściowo oddalił powództwo. W związku z zaskarżeniem wyroku Sądu Rejonowego jedynie w części uwzględniającej powództwo, wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną odpowiadała kwocie świadczenia zasądzonego na rzecz powoda w każdej z połączonych do wspólnego rozpoznania spraw i w sprawach I C (...)/16 oraz I C (...)/16, a zatem była niższa niż 50.000 zł.

Sąd Najwyższy podniósł, że o granicach podmiotowych i przedmiotowych decyduje autonomicznie powód, a wyrazem jego decyzji jest sformułowanie żądania pozwu i przytoczenie okoliczności faktycznych, które to żądanie mają usprawiedliwiać (art. 187 § 1 k.p.c.). Jednym pozwem powód może dochodzić kilku roszczeń przeciwko temu samemu pozwanemu pod warunkami określonymi w art. 191 k.p.c., jak i rozdrobnić jedno materialnoprawne roszczenie i dochodzić go częściami, w osobno prowadzonych sprawach. Te decyzje powoda rzutują przede wszystkim na określenie wartości przedmiotu sporu w wytaczanych przez niego sprawach (art. 19-21 k.p.c.). Poszczególne toczące się w tym samym czasie sprawy mogą być połączone do wspólnego rozpoznania lub także rozstrzygnięcia na warunkach określonych w art. 219 k.p.c., ale podjęcie takiej decyzji nie wpływa na określenie wartości przedmiotu sporu w tych sprawach, jak i na sposób podejścia do sytuacji, w których ustawa łączy pewne konsekwencje z wartością przedmiotu sporu.

Stosownie do art. 398 § 1 skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 50.000 zł. Skoro wartość przedmiotu sporu w postępowaniu apelacyjnym

w sprawach I C (...)/16 oraz I C (...)/16 była niższa niż 50.000 zł, to i wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną jest w tych sprawach niższa niż 50.000 zł, co czyni tę skargę kasacyjną niedopuszczalną.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną w tym zakresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podejmując ocenę pozostałej części skargi kasacyjnej niezbędne jest podkreślenie, że kwestia dopuszczalności skargi kasacyjnej stanowiąca warunek jej rozpoznanie jest aktualna na każdym etapie postępowania.

Wobec tego trzeba mieć na względzie, że przedmiotem zaskarżenia skargą kasacyjną może być tylko orzeczenie istniejące, obejmujące rozstrzygnięcie merytoryczne (w przedmiocie zgłoszonego żądania) lub formalne (w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania) kończące postępowanie w sprawie.

Sąd drugiej instancji wydając, w uwzględnieniu apelacji pozwanego Banku wyrok reformatoryjny, przez obniżenie kwoty zasądzonej zaskarżonym apelacją wyrokiem, powinien był tak sformułować sentencję swego wyroku, aby zawierała rozstrzygnięcie o oddaleniu (kolejnej) części powództwa (zob. m. in. nie publ. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2011 r., II CSK 37/11, z dnia 16 maja 2013 r., II CSK 679/12, z dnia 9 stycznia 2019 r., I CZ 114/18, z dnia 21 marca 2019 r., I CSK 488/18).

Takiego rozstrzygnięcia nie zastępuje częściowe oddalenie powództwa zawarte w wyroku Sądu pierwszej instancji. Rozstrzygnięcie tego Sądu, o częściowym oddaleniu powództwa dotyczy, w okolicznościach sprawy, kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą dochodzoną przez powoda tj. 2497.53,36 zł (miesięcznie 10.406,39 zł) a zasądzoną wyrokiem tego Sądu kwotą 175.466,16 zł (miesięcznie 7.311,09 zł). Ponadto, oddalenie powództwa o kwotę stanowiącą różnicę między tymi należnościami uprawomocniło się, wobec niezaskarżenia przez powoda wyroku oddalającego tę część powództwa. Przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego była zatem kwota 175.466,16 zł, w takiej bowiem części (uwzględniającej powództwo) wyrok został zaskarżony przez

pozwany Bank. Jeżeli Sąd drugiej instancji obniżył tę kwotę do kwoty 2.448,66 złotych (miesięcznie do 102,03 zł) zł, to miał obowiązek orzec o oddaleniu powództwa co do kwoty 173.017,50 zł stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą 175.466,16 zł (miesięcznie 7.311,09 zł) a kwotą 2.448,66 zł (miesięcznie 102,03 zł). Tej kwoty dotyczy skarga kasacyjna powoda Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. [...] Oddział w Ł.

Reasumując, obowiązku sądu odwoławczego rozstrzygnięcia o całości roszczenia będącego przedmiotem jego osądu, nie zastępuje formuła "obniża zasądzoną kwotę", ponieważ nadal brak rozstrzygnięcia o tej części powództwa, o którą nastąpiło obniżenie kwoty zasądzonej przez sąd pierwszej instancji, podobnie jak i sformułowanie o częściowym oddaleniu apelacji nie obejmuje oddalenia wskazanej części powództwa. Częściowe oddalenie apelacji pozwanego jest to bowiem rozstrzygnięciem o żądaniu pozwanego, a nie powoda.

Wadliwość rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, polegająca na nieorzeczeniu o części żądania, mogła zostać usunięta w trybie art. 351 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., powodowi przysługiwało bowiem uprawnienie zgłoszenia w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku wniosku uzupełnienie tego wyroku. Nie można też pominąć przysługującego stronie z mocy art. 168 k.p.c. uprawnienia, jeśli nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy a w razie uchybienia tego terminu

Brak substratu zaskarżenia, tj. orzeczenia, którego zakwestionowanie jest celem wnoszonej przez powoda skargi kasacyjnej oznacza, że skarga powoda jest i w tym zakresie niedopuszczalna. Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c., odrzucił skargę kasacyjną powoda w części nieobjętej zakresem określonym w punkcie pierwszym postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2019 r.

Uwzględniając przyczyny zakończenia postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy na podstawie art. 102 w zw. z art. 391 § 1, 398²¹ k.p.c. nie obciążył powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

jw